

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра міжнародної економіки

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Європейська інтеграція»

вибіркова

Освітньо-професійна програма:	Міжнародні економічні відносини
Спеціальність:	292 Міжнародні економічні відносини
Галузь знань:	29 Міжнародні відносини
Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Факультет	Економічний
Мова навчання	Українська
Розробник: _	Лошенюк В. Є., доцент кафедри міжнародної економіки, к. е. н.
Профайл викладача (-ів)	https://interes.info/persons/loshenyuk-viktor-yevgenijoych/
Контактний тел.	+ 380 50-5551699
E-mail:	v.losheniuk@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в ZOOM	74 495 2665
Консультації	Онлайн-консультації: понеділок з 15.00 до 16.00 Очні консультації: вівторок з 13.00 до 14.00 корпус 14, ауд. 43

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни). Навчальна дисципліна «Європейська інтеграція» є вибірковою компонентою ОПП «Міжнародні економічні відносини», яка сприяє підготовці бакалаврів з міжнародних економічних відносин.

Глобалізація світової економіки та міжнародних відносин є об'єктивно неминучим процесом. Проте важливо, на яких умовах українська національна економіка буде інтегрована у систему зовнішніх економічних зв'язків. Отже йдеться про ступінь відкритості вітчизняної економіки, яка повинна бути не самоціллю, а засобом максимально повної реалізації соціально-економічного потенціалу України. Україна як молода незалежна держава має усвідомити себе в геополітичному контексті і в контексті розвитку світової цивілізації, визначити свої геополітичні інтереси з урахуванням складної системи інтересів різних країн та сучасного розкладу сил – економічних, політичних, військових, духовних. Європейська інтеграція являє собою складний механізм, приєднання до якого вимагає суттєвої адаптації принципів ведення бізнесу та підходів до формування економічної політики.

2. Мета навчальної дисципліни - вивчення основних особливостей виникнення, розвитку і трансформації європейської інтеграції, проблем і тенденцій її розвитку, сучасної співпраці України з країнами Європейського Союзу, головних проблем і перспектив її вступу до ЄС. Слід підкреслити міждисциплінарний характер навчального курсу «Європейська інтеграція», оскільки інтеграційні процеси на теренах Європи мають політичні, економічні, соціальні, правові та інші аспекти.

Основні завдання вивчення дисципліни - вивчення витоків інтеграційних процесів у післявоєнній Європі, утворення Європейського об'єднання вугілля і сталі, Європейського економічного співтовариства та Євроатома, розвитку європейських інтеграційних процесів, утворення Європейського Союзу, процесів його розширення і трансформації; основних моделей європейської політичної системи, провідних положень Договору про запровадження Конституції для Європи; «первинного», «вторинного» законодавства ЄС та інших складників правової системи ЄС; складу, організації діяльності та основних повноважень Європейської Ради, Ради Міністрів, Єврокомісії, Європарламенту, Суду Європейської спільноти та інших органів ЄС; критеріїв вступу до ЄС – географічного, політичного, економічного, правового, критерію абсорбції; головних етапів вступу країни до ЄС; наслідки Brexit; Європейської політики сусідства і шляхів її реалізації; співпраці України з Європейською спільнотою, проблем і перспектив вступу України до ЄС.

3. Пререквізити. Навчальна дисципліна вивчається на основі базової загальноєкономічної підготовки. Вона пов'язана з усіма дисциплінами, які характеризують об'єкт управління або окремі його економічні функції. За структурно-логічною схемою дисципліна «Європейська інтеграція» вивчається після таких дисциплін, як: «Економічна теорія», «Макроекономіка», «Історія економіки та економічної думки», «Мікроекономіка», «Міжнародні економічні відносини», та передуює вивченню таких дисциплін як, «Зовнішньоекономічна діяльність», «Міжнародна економічна діяльність України», «Міжнародний бізнес», «Міжнародна торгівля».

4. Результати навчання. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 29 «Міжнародні відносини» за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини» (освітньо-професійна програма «Міжнародні економічні відносини») вивчення дисципліни сприяє формуванню:

Компетентностей:

ЗК 12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Програмних результатів навчання:

ПРН 8. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних /дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	У тому числі			
	л.	п.	лаб.	інд.	с.р.
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Європейська інтеграція України: оцінка в загальноєвропейському контексті				
Тема 1. Стратегічне партнерство: проблеми вибору та реалізації	7	2	1		4
Тема 2. Багатовекторність вітчизняної економіки	6	2	1		3
Тема 3. Вступ України до СОТ: перспективи та проблеми конкурентоспроможності вітчизняних підприємств	6	2	1		3
Тема 4. Актуальні проблеми євроатлантичної інтеграції України	6	2	1		3
Тема 5. Зовнішньоекономічна скерованість структурної перебудови	6	2	1		3

економіки України					
<i>Разом за ЗМІ</i>	31	10	5		16
<i>Теми лекційних занять</i>	<i>Змістовий модуль 2. Перспективні напрями активізації міжнародного співробітництва Україна - ЄС</i>				
Тема 6. Перспективні напрями реалізації транзитного потенціалу України	7	2	1		4
Тема 7. Сучасні тенденції залучення та використання прямих іноземних	6	2	1		3
Тема 8. Диверсифікація джерел постачання енергоносіїв до України	6	2	1		3
Тема 9. Принципи функціонування спільного ринку ЄС	6	2	1		3
Тема 10. Європейський валютний союз: критерії вступу та проблеми функціонування	6	2	1		3
Тема 11. Конкуренція на ринку ЄС та механізми її регулювання	6	2	1		3
Тема 12. Торговельна політика ЄС	6	2	1		3
Тема 13. Напрями європейської інтеграції України	7	2	1		4
Тема 14. Напрями активізації міжнародного співробітництва на рівні регіону (на прикладі Чернівецької області)	9	4	2		3
<i>Разом за ЗМ 2</i>	59	20	10		29
<i>Усього годин</i>	90	30	15		45

5.2. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми	Кількість годин
1	Стратегічне партнерство: проблеми вибору та реалізації	4
2	Багатовекторність вітчизняної економіки	3
3	Вступ України до СОТ: перспективи та проблеми конкурентоспроможності вітчизняних підприємств	3
4	Актуальні проблеми євроатлантичної інтеграції України	3
5	Зовнішньоекономічна скерованість структурної перебудови економіки України	3
6	Перспективні напрями реалізації транзитного потенціалу України	4
7	Сучасні тенденції залучення та використання прямих іноземних інвестицій в Україну	3
8	Диверсифікація джерел постачання енергоносіїв до України	3

9	Принципи функціонування спільного ринку ЄС	3
10	Європейський валютний союз: критерії вступу та проблеми функціонування	3
11	Конкуренція на ринку ЄС та механізми її регулювання	3
12	Торговельна політика ЄС	3
13	Напрями європейської інтеграції України	4
14	Напрями активізації міжнародного співробітництва на рівні регіону (на прикладі Чернівецької області)	3

Самостійна робота студентів в рамках дисципліни «Європейська інтеграція» направлена на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає наступні види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовка до семінарських занять, обговорення кейсових завдань, розгляд виконання дослідницького завдання (в індивідуальному та командному форматі) по кожному змістовному модулю. Зміст завдань полягає у необхідності підготовки мультимедійних презентацій; відповідей на питання, що виносяться на самостійне опрацювання; автоматизовані тести для самоконтролю; чат, форум, опитування аудіо-, відео- або тестові повідомлення з коментарем завдання. Загалом результати самостійної роботи здобувача оцінюються викладачем на практичних заняттях.

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Методи навчання

- МН 1 - вербальні методи (лекція, бесіда, диспут, пояснення, розповідь тощо);
- МН 2 - практичні методи (практичні роботи);
- МН 3 - наочні методи (демонстрація, ілюстрація);
- МН 4 - пояснювально-ілюстративні методи;
- МН 5 - проблемно-пошукові методи;
- МН 6 - кейс-метод;
- МН 7 - інтерактивні методи;
- МН 8 - ситуаційні завдання;
- МН 9 - робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- МН 10 - самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;
- МН 11 - дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

Методи оцінювання

- Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:
- МО 1 - фронтальне опитування;
- МО 2 - індивідуальне опитування;
- МО 3 - презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових, аналітичних);
- МО 4 - презентація результатів виконання командних завдань;
- МО 5 - захист бізнес-кейсів, проектів;
- МО 6 - ділові ігри;
- МО 7 – реферати;

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Відвідування занять. Відвідування занять - обов'язкова умова виконання навчального плану дисципліни. За відсутності здобувача на практичному занятті він втрачає можливість отримати бали як результат його оцінювання по конкретній темі. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (мінус 1 бал за кожен день порушення дедлайну). Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді тощо).

Академічна доброчесність. Здобувачі повинні самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. В разі використання чужих ідей, розробок, тверджень, обов'язковим є посилання на джерела інформації. Списування під час контрольних заходів має наслідком отримання незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.

Критерії оцінювання. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку). Максимальна кількість балів складає: за перший і другий модулі – по 30 балів (разом – 60 балів). Максимальна оцінка знань студента під час навчальних занять за кожен модуль, виконання завдань для самостійної роботи, підготовки есе – 5 балів, а також 10 балів складає підготовка двох презентацій.

Проведення підсумкового контролю здійснюється у формі заліку в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою дисципліни і в терміни, передбачені графіком навчального процесу. Загальна підсумкова оцінка з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного і модульного контролю та результатів заліку (як можливість отримання додаткових балів, якщо набрані протягом семестру бали не влаштовують студентів). У випадку отримання менше 50 балів за результатами загального підсумкового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості. Якщо здобувач вищої освіти набрав менше 35 балів, він не допускається до складання заліку.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання														Кількість балів (залікова робота)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль №2										
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	40	100
4	4	4	4	6	4	4	4	4	4	4	4	4	6		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	оцінка (бали)	пояснення за розширеною шкалою
відмінно	A (90 – 100)	відмінно
добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
незадовільно	FX (35-49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

8. Рекомендована література

8.1. Основна

1. Буряк П.Ю., Гупало О.Г. Європейська інтеграція та глобальні проблеми сучасності. Навчальний посібник. Хай-Тек Прес, 2007. С.16-18.
2. Верига А.В. Європейська валютна інтеграція: перспективи для України. Теорія і практика суспільного розвитку. 2013. № 4. URL: [http:// www.teoria-practica.ru/-4-2013/economics/veriga.pdf](http://www.teoria-practica.ru/-4-2013/economics/veriga.pdf).
3. Головка О. І. Функції та компетенція органів Європейського Союзу у сфері соціальної політики. К., 2003. 16с.
4. Грицяк І. А. Право та інституції Європейського Союзу. К.: К.І.С., 2004. 260с.
5. Гузенко І. Ю. Проблеми науково-технічної інтеграції в Європейському Союзі в умовах глобалізації економіки. К., 2001. 18с.
6. Державне управління та державна служба в країнах ЄС в контексті європейської інтеграції України: навч.-метод. матеріали / О. М. Руденко; упоряд. І. В. Поліщук. К. : НАДУ, 2013. 68 с.
7. Друзенко Г. Європейська інтеграція України: оцінка в загальноєвропейському контексті: [текст]. Часопис Парламент. 2005. №8. С. 2–11.
8. Економічна інтеграція України в Європейський Союз. Т. : Економічна думка, 2003. – 185с.
9. Ентін Лев. Інституційна структура та механізм прийняття рішень у Європейському Союзі. – К. : ІМВ КНУ ім. Тараса Шевченка, 2004. 136с.
10. Енергетична політика країн-членів ЄС: інтереси та цінності. \ Іван Пресняков, Ірина Озимок, Наталія Новак. URL: http://uipp.org.ua/uploads/news_message/at_file_uk/0072/28.pdf
11. Етапи економічної інтеграції в Європі. Фінансова політика у контексті поглиблення європейської інтеграції. URL: http://studopedia.su/10_28456_etapi-ekonomichnoi-integratsii-v-uevropi-finansova-politika-u-konteksti-pogliblennya-ieuropeyskoi-integratsii.html
12. Європейський Союз та Україна: стратегія відносин в контексті розширення. – К. : К.І.С., 2003. - 207с.
13. Європейський Союз: Словник-довідник / Марина Марченко (ред.-упоряд.). 2. вид., оновлене. К. : К.І.С., 2005. 142с.
14. Європейська та євроатлантична інтеграція: навчальний посібник / О.В.Баула, Т.В. Божидарнік, Т.М. Вісіна, Н.М. Галазюк, О.М. Зелінська О.Я.Кравчук, П.Я. Кравчук, Л.В.

- Корольчук, О.М. Лютак, Т.Л. Никитюк, Л.В. Савош, О.А.Урбан. Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2016. 328 с.
15. Європейська інтеграційна політика: навч. посіб. / [А.М. Поручник, В.І. Чужиков, Д.О. Ільницький, О.А. Федірко]; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. В.І. Чужиова. К.: КНЕУ, 2010. – 451 с.
16. Європейська інтеграція: Навчальний посібник / За заг. ред. проф. І. А. Грицяка та Д. І. Дзвінчука. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2013. 464 с.
17. Кордон М. В. Європейська та євроатлантична інтеграція України: навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2008. 172 с.
18. Лавренчук А. О. Становлення та розвиток регіональних механізмів інтеграції України до Європейського Союзу. - К., 2004. - 20с.
19. Лісабонський договір — новий етап європейського конституціоналізму. URL: <http://www.viche.info/journal/1259/>.
20. Лозовицький О. Європейська валютна інтеграція – основа створення загальноконтинентальних геополітичних структур. URL: <http://soskin.info/print/ea/new/2007/9-10/200702.html>.
21. Мітрі Ж. Ю. Становлення Європейського валютного союзу та його вплив на міжнародні ринки капіталів. К., 2000. - 19с.
22. Мозіль З. М. Правове регулювання міжнародної торгівлі в рамках Європейського Союзу. К., 2004. 17с.
23. Мушак Н. Україна на шляху до безвізового режиму з Європейським Союзом: роль та значення угод про місцевий прикордонний рух. Віче. 2014. № 23. С. 12-16.
24. Паппас Спірос. Транспортна політика Європейського Союзу. К. : ІМВ КНУ ім. Тараса Шевченка, 2004. - 79с.
25. Петров Р. А., Опейда З. Й., Федорчук Д. Е., Вакуленко А. О. Вступ до права Європейського Союзу: Навч. посібник / Донецький національний ун-т. Донецьк, 2001. 248с.
26. Писаренко С. М. Організаційно-економічний механізм реалізації регіональної політики Європейського Союзу. Л. : ІРД НАН України, 2002. 80с.
27. Пісоцький В. П. Розвиток взаємної торгівлі країн Європейського Союзу в умовах поглиблення інтеграційних процесів. К., 2000. 20с.
28. Понін Ф.А. Європейський валютний союз: від Маастрихтського договору до боргової кризи. Фінанси і кредит. 2012. № 2. URL: <http://www.fin-izdat.ru/journal/fc/detail.php?ID=47409>.
29. Приступа Т.В. Європейська валютно-фінансова інтеграція: проблеми і перспективи для України. Фінансовий простір. 2014. №2 (14). С.137–141.
30. Розширення Європейського Союзу: нові можливості та перспективи для України. – К. : НІСД, 2004. – 80с.
31. Рудяков Павло. Європейський Союз після розширення: проблеми, перспективи, «український контекст». К. : ТОВ УВПК «ЕксОб», 2005. 30с.
32. Україна-Європейський Союз: двосторонні відносини. URL: www.niss.gov.ua/articles/911.
33. Фракції Європейського парламенту. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D1%80%0B%D0%BA%D1%86%D1%97_%D0%84%D0%B2%D1
34. Черкаський І. Б. Фінансове співробітництво України з Європейським Союзом. К. : Науковий світ, 2001. 247с.
35. Шнирков О. І., Кузнецов О. В., Кульпінський С. В. Європейський валютний союз. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2001. 198с.

8.2. Додаткова

1. Багров М. В., Олійник Я. Б., Третяк К. О., Степаненко А. В. Країни Європейського Союзу. К.: ВГЛ «Обрії», 2004. 176с.

2. Бураковський І.М., Вероніка В.О., Лендъел М.С., Олександр Б., Вероніка В.О. Розширення Європейського Союзу: вплив на відносини України з центральноєвропейськими сусідами. К. : К.І.С., 2004. 358с.
3. Європейська регіональна політика: натхнення для країн, що не входять до ЄС? Застосування принципів та обмін досвідом. URL: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/international/external_uk.pdf

9. Інформаційні ресурси

1. База статистичних даних ЮНКТАД. [Електронний ресурс].– Режим доступу :<http://unctadstat.unctad.org/>
2. База даних «Законодавство України». Електронний ресурс: [<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/>].
- 3.Електронний ресурс «Фінансовий портал». Режим доступу: <http://index.minfin.com.ua/index/gdp/>
- 4.Закони України (чинне законодавство на 01.09.2023). Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
- 5.Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/> .
6. UNCTADSTAT. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unctadstat.unctad.org/TableViewer/tableView.aspx>.
7. Соціально-економічне становище України за 2021 рік. Повідомлення Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
- 8.Статистичний збірник «Україна в цифрах» у 2021 році. - К. : Державна служба статистики України, 2022. – Режим доступу :<http://www.ukrstat.gov.ua/>.
- 9.Статистичний збірник «Регіони України» 2021 рік: [у 2-х ч.]. - Державна служба статистики України, 2022. Режим доступу :<http://www.ukrstat.gov.ua/>.
10. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/>.
11. Угода про асоціацію між Україною та ЄС і його державами-членами. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://www.kmu.gov.ua/docs/Agreement/AA_Body_text.pdf.
- 12.Україна в глобальних рейтингах. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/cdn/graphics/rating/index.html>
13. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/>.